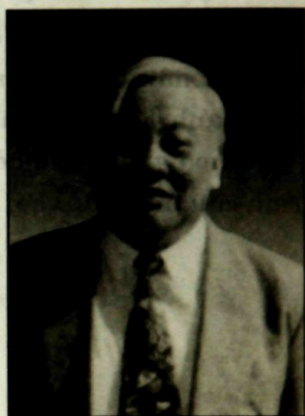

NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG ĐÀO TẠO ĐẠI HỌC VÀ TRÊN ĐẠI HỌC ĐỂ THỰC HIỆN CÔNG NGHIỆP HOÁ VÀ HIỆN ĐẠI HOÁ ĐẤT NƯỚC

GS. Viện sĩ Nguyễn Văn Hiệu

KHOA CÔNG NGHỆ, ĐHQG HÀ NỘI

Trong mười năm qua, thực hiện Nghị Quyết của Đại hội Đảng lần thứ VII về chiến lược phát triển kinh tế xã hội trong giai đoạn 1991 – 2000, ngành giáo dục nước ta đã đạt được nhiều thành tựu quan trọng, sự nghiệp nâng cao dân trí đã có bước tiến mới. Sự phát triển hệ thống các trường đại học đã kịp thời đáp ứng nhu cầu học tập của thanh niên và chuẩn bị nguồn nhân lực cho sự phát triển kinh tế trong thời gian tới. Quy mô đào tạo cán bộ trình độ trên đại học cũng được mở rộng. Bên cạnh những thành tích đó nền giáo dục đại học (bao gồm cả việc đào tạo cán bộ trình độ trên đại học) còn có một mặt yếu đã bộ lộ rõ rệt: chất lượng đào tạo còn thấp. Trong hoàn cảnh ngân sách còn eo hẹp việc nâng cao chất lượng đào tạo đồng loạt ở tất cả các trường đại học đòi hỏi phải có thời gian dài. Do đó Chính phủ đã có chủ trương tập trung nguồn lực xây dựng một số trường đại học trọng điểm. Chủ trương rất đúng đắn này chưa đem lại những kết quả mong muốn vì việc tổ chức thực hiện còn nhiều thiếu sót.

GS. VIỆN SĨ NGUYỄN VĂN HIỆU

Đất nước ta đang cùng với cả nhân loại bước vào một thế kỷ mới, một thiên niên kỷ mới với một nền kinh tế mà yếu tố tri thức đóng vai trò chủ yếu - nền kinh tế tri thức. Muốn khỏi bị tụt hậu, muốn thực hiện thắng lợi chương trình công nghiệp hoá và hiện đại hoá đất nước cần phải nỗ lực nâng cao chất lượng đào tạo trong toàn bộ hệ thống các trường đại học và cao đẳng, đồng thời chú trọng đào tạo, bồi dưỡng, rèn luyện và trọng dụng nhân tài.

Việc nâng cao chất lượng giáo dục đại học và đào tạo nhân tài cho đất nước đòi hỏi những chính sách, biện pháp đồng bộ của nhà nước và những biện pháp của ngành giáo dục. Trong tham luận này tôi chỉ xin nêu lên những nhiệm vụ cấp bách của ngành giáo dục.

Trong các biện pháp nâng cao chất lượng giáo dục trước hết phải nói đến sự nghiêm chỉnh trong việc đánh giá kết quả học tập của người học, phải nhanh chóng lập lại trật tự kỷ cương trong việc cấp các loại bằng, làm cho người đi học muốn được cấp bằng phải thực sự nỗ lực học tập, thực sự muốn học hỏi để trau dồi kiến thức. Làm cho "người đi học muốn học thực sự" là biện pháp quan trọng nhất để nâng cao chất lượng đào tạo.

Một điều kiện rất quan trọng nữa để nâng cao chất lượng đào tạo là chất lượng giảng dạy của cán bộ giảng dạy, bao gồm cả hai phương diện: kiến thức và ý thức trách nhiệm, năng lực chuyên môn và lòng yêu nghề. Bồi dưỡng kiến thức, nâng cao năng lực chuyên môn của cán bộ giảng dạy là trách nhiệm của ngành giáo dục, còn việc nâng cao ý thức trách nhiệm và bồi dưỡng lòng yêu nghề của cán bộ giảng dạy không những chỉ đòi hỏi sự nỗ lực của ngành giáo dục, mà còn đòi hỏi Nhà nước có các chính sách, biện pháp cần thiết.

Một điều kiện nữa cũng rất quan trọng đối với việc nâng cao chất lượng, không đòi hỏi ngân sách quá lớn song lại đòi hỏi ngành giáo dục phải rất nỗ lực là việc xuất bản các sách giáo khoa cho sinh viên đại học và học viên cao học. Đó là nhu cầu cấp bách của nền giáo dục đại học nước ta hiện nay. Ngoài việc học lý thuyết theo sách giáo khoa, sinh viên và học viên cao học phải được làm thí nghiệm, phải được thực tập ở cơ sở sản xuất, bệnh viện, viện nghiên cứu v.v....

Từ khi Chính phủ có chủ trương xây dựng một số trường đại học trọng điểm để đào tạo nhân tài khoa học công nghệ cho đất nước, đến nay thấm thoát đã gần mười năm. Với sự quyết tâm thực hiện chủ trương đó, Chính phủ đã mạnh dạn đầu tư xây dựng cơ sở vật chất kỹ thuật cho Đại học Quốc gia Hà Nội. Mặc dù việc tổ chức thực hiện quyết định xây dựng hai Đại học Quốc gia gặp nhiều khó khăn và có những thiếu sót, chủ trương đúng đắn của Chính phủ cần phải tiếp tục được thực hiện. Gần đây Chính phủ lại mới có chủ trương xây dựng hai Trường Đại học Sư phạm trọng điểm. Tôi xin góp ý kiến về một số biện pháp nhằm thực hiện thắng lợi các chủ trương đó.

Trước hết phải xác định rõ hoặc khẳng định lại những mục tiêu mà hai Đại học Quốc gia và hai Trường Đại học Sư phạm trọng điểm phải đạt được, những nhiệm vụ quan trọng của các cơ quan đào tạo cán bộ chất lượng cao này, trên cơ sở đó quyết định về mô hình tổ chức. Nếu việc này được làm ngay từ đầu thì đầu đến nỗi các Đại học Quốc gia bị rơi vào tình trạng mất ổn định như đã xảy ra.

Muốn đào tạo cán bộ chất lượng cao, đào tạo nhân tài, phải có giáo sư giỏi. Hai Đại học Quốc gia và hai Trường Đại học Sư phạm trọng điểm phải hết sức chú trọng việc nghiên cứu khoa học để không ngừng nâng cao trình độ cán bộ giảng dạy, đồng thời phải có những biện pháp mạnh dạn để thu hút các nhà khoa học công nghệ giỏi của đất nước, các nhà khoa học công nghệ Việt nam ở nước ngoài và những nhà khoa học công nghệ nước ngoài có cảm tình với Việt nam trực tiếp tham gia giảng dạy.

Trong số các điều kiện về phương pháp giảng dạy và cơ sở vật chất kỹ thuật nhằm đảm bảo chất lượng đào tạo, trước hết hai Đại học Quốc gia và hai Trường Đại học Sư phạm trọng điểm phải đi đầu và phối hợp chặt chẽ trong việc biên soạn bộ giáo trình giảng dạy và xây dựng hai Thư viện chung ở Hà Nội và Thành phố Hồ Chí Minh. Ngoài sách báo khoa học, hai Thư viện này cần có các phương tiện lưu trữ tài liệu khoa học công nghệ thu nhập được thông qua việc nối mạng máy tính với các cơ quan cung cấp thông tin nước ngoài. Tôi rất mong Chính phủ tiếp tục ưu tiên đầu tư cho hai Đại học Quốc gia và hai Trường Đại học Sư phạm trọng điểm xây dựng các phòng thí nghiệm cho sinh viên và học viên cao học thực tập và một số phòng thí nghiệm nghiên cứu khoa học của cán bộ giảng dạy đạt trình độ tiên tiến trong khu vực. Mặt khác, hai Đại học Quốc gia Hà Nội và hai Trường Đại học Sư phạm trọng điểm cần tăng cường việc phối hợp với các viện nghiên cứu khoa học của cả hai Trung tâm Khoa học Quốc gia, của các Bộ, các Tổng Công ty để tạo điều kiện cho cán bộ giảng dạy, nghiên cứu sinh, học viên cao học và một số sinh viên xuất sắc tham gia nghiên cứu khoa học công nghệ trong các cơ quan phối hợp đó.

Về công tác kiêm nhiệm trong Đại học Quốc gia Hà Nội đã được 6 tháng, tôi vui mừng nhận thấy rằng Đại học Quốc gia Hà Nội đang thực hiện các biện pháp cấp bách mà tôi vừa mới trình bày để nâng cao chất lượng đào tạo, đồng thời tranh thủ mọi khả năng mở rộng sự hợp tác quốc tế. Tôi rất mong Chính phủ kiên trì chủ trương đúng đắn về việc tập trung nguồn lực xây dựng một số trường đại học và viện nghiên cứu trọng điểm thành các trung tâm đào tạo nhân tài khoa học công nghệ cho sự nghiệp công nghiệp hóa và hiện đại hóa đất nước.